

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 — — —
Na štvrt roka — 1 — — 20 —
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do nov. n
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vojanský rozum.

V hlavných vojanských kruhoch sebe odjak-
živa mysleli, že prvé stvorenie na svete má byť
vojak. Ako si to tie hlavné kruhy mysleli tak po-
tom tomuto smýšľaniu a týmto zásadám sodpo-
vedne vychovávali všetkých tých, ktorým správa
a veliteľstvo vojska sverené byť mali. V tomto
smere vychovaní vodcovia a správcovia vojska
vždy len s istým opovržením hľadeli na civilného,

teda svetského človeka. Čo nenosilo a nenosí
vojanský kabát, to bolo a je vždy len civil bagáž.
No dá sa toto chovanie vojanského veliteľstva a
správy oproti svetskému živlu, teda civilistom
nelahko pochopiť ale je tomu vskutku tak. Vojanské
kruhy veliteľstva a správy, zapomínajú na to, že
aj oni sami, s malými výnimkami, pochádzajú z
ľudu teda z civilného stavu a tvoria chcejú vždy
osobitnú kastu, akoby štát vo štáte.

Nikdy sa toto za novších časov tak zrejme

Zimné bydlá Rusov na bojišti.

neukázalo ako včul u nás pri riešení krajinského zmätku. Pri tejto príležitosti kruhy vojanského veliteľstva a správy postavily sa doprosta oproti väčšine národu, teda takmer oproti politickým a národným požiadavkam celej krajiny. Zabudli oni na to že Uhorsko má konštitúciu, na ktorú kráľ pri korunovácii prisahu zložil a zabudli aj na to, že sa vojak, dľa zásad vojanských do politiky nikdy nesmie miešať.

Väčšina národu žiada pre krajinu uskutočnenie len takých požiadavok, ktoré sú konštitúciou a zákonmi poistené a ustálené a ktoré doposiaľ len z pobočných ohľadov neboly do života uvedené. Kráľ k tomu prihlasuje, hotový je ako vždy tak aj včul k pokojnému rozriešeniu ťažkej krízy krajiny. Tu priamo dostavia sa ale vojanské veliteľstva a správa a chovajú sa oproti celej krajine ako keby chceli povedať: Čo? Uhorsko? To je nám šmarrn!

Uhorsko sa vždy držalo zákonov, ktoré sú mu sväté. Aj v tých najťažších časoch, keď za svoje práva a slobody krvácalo, neopustilo nikdy zákonnitú cestu. Uhorsko ani včul neopustí svoje sväté zákony, vyúžitkuje ich a všetky práva čo sú v nich zložené uvede do platnosti. Keď je Uhorsko šmarrn tým viedeňským generálom, to im ono len dľa svojich svätých zákonov nedá ničeho na tento šmarrn. Ponajprv im nedá, kým národné a zákonné požiadavky splnené nebudú, peňazí, po druhé im nedá vojakov. To bude odpoveď Uhorska zákonnitou cestou na ten šmarrn.

Keď tí páni generáli nebudú mať peňazí od Uhorska, potom tým šmarrnom nebudú tak ľahko rozhadzovať. Môžu ísť do penzie. Štyriac generálov sa i tak vyhrážalo, len aby pressiu na kráľa robili, že až sa Uhorsku tie národné požiadavky splnia, dajú sa hneď penziováť. To by ozaj bolo to najväčšie nešťastie, čo celú monarchiu potkať môže, keby sa štyriac generálov penziováť dalo! Veď ale na tie penzie sú zas len tie «neblahé» peniaze potrebné. Bez peňazí sa generál ani v penzii v tom obľúbenom šmarrne kochať nemôže. Peniaze sú potrebné na kanóny a pušky, bo sa tie nedajú zo šmarrnu vymiesiť. Kanóny a pušky sa tiež nedajú šmarrnom nabíjať. Generáli potrebujú aj koníky, nie olovenné ale živé, a tieto zas potrebujú ovsa. A to všetko sa nedá za ten rakúsky šmarrn kúpiť, k tomu sú potrebné peniaze z Uhorska! To sa ale opiera na svoje zákony a

nedá ich. Čo potom? Vtedy aj ten najpeknejší šmarrn nič nebude platiť.

Uhorsko sa ďalej prísne bude držať svojich svätých zákonov a jestli mu národné a zákonné požiadavky povolené nebudú, nedá regrútov. Koho budú potom tí páni generáli po nemecký komandirovať. No veď majú Čehov, Slezákov, Moravcov, majú Nemcov, Slovenov. Dobré! Len že dľa skúsenosti uhorskej pluky byly vždy tie najzmužilejšie, najvytrvalejšie. O tom svedčí historia. Keď Uhorsko zákonnou cestou odopre Rakúsku vojakov, vtedy nech si generáli poľských židov poobliekajú do vojanského mundúru. To potom bude ten ozajský šmarrn!

Veliteľné a správne kruhy vojanské vo Viedni vždy robili takú šmarrn politiku. Prišol potom Königráz a Chlum. Tam sa ešte len ten vojanský rozum vyznačil. Tam pri zelenom stole vojanského ministerstva je Jano vojak v čas potreby ale vezne nohy na plecيا alebo sa sková pod most!

Kam z konopí?

Nenie väčšej komédie, ako keď veľkí páni nevedia kam z konopí. Obecní človek v každodenných rozpakoch a ťažkostach života si ľahšie pomôže ako taký veľkí pán, o ktorom povedáme, že zná tú politiku a tú diplomaciu. Naši veľkí páni dovedli to včul tak ďaleko, že napriek politike a diplomacii nevedia ozaj kam z konopí. Nemajú ani pochopu o tom, čoho sa lapí, aby krajina hmotne i mravne už raz do poriadku prišla. Liberáli pri krajinských voľbách šlakom porazení, nechcú zomrieť a ožiť nemôžu, majú teda — ako sa hovorí — ešte vždy tvrdú náturu. Spojená opozícia a s touto ľudová strana stoja pevne ako jedla na Beskydoch, alebo dub, ktorý ani víchor, ani hromová strela nevyvráti. Zbraň liberálov je lstivosť, lož, neúprimnosť, namlúvanie, sľuby a podvod ku zlému. Spojená opozícia a s ňou ľudová strana bojujú za pravdu, spravodnosť a bojujú otvorene, po mužky, zmužile a ako chlapi na mieste. Preto zvíťazia, keď nie dnes, teda zajtra, lež v krátkom čase a pochovajú šlakom porazený liberalizmus. Poneváž ale liberalizmus viery nemal a náboženstva neznal, nedajú mu vyzvárať, ani zaň nikto odpytovať nebude.

Spojená opozícia, teda aj ľudová strana žiada prítomne reformy ponajprv na poli vnútornej správy, po druhé na poli hospodárstva a po tretie na poli správy vojenskej.

Ku vnútorným záležitostiam patrí preinačenie volebného zákona a ustálenie verejnej správy na zdravšom a pravodlivejšom základe. Na poli hospodárskom žiada sa postavenie neodvislého cla a národnej banky. Na poli vojenskej správy napokon žiada sa zavedenie maďarského

kommanda a národných odznakov, totižto národných bariev, címerov a práporov, alebo zástav u vojska.

Toto je všetko, čo spojená opozícia a ľudová strana nateraz žiada. Nezdá sa toho byť mnoho, ale je toho dosť. Treba tu mnoho nových zákonov doniesť a treba ministrom mnohé nariadenia vydať, kým sa to všetko do života uvedie. Len k tomu, aby sa pre krajinu samostatný, neodvislý col zaviedol, sú roky potrebné i keby sa hneď do roboty dali, snem krajinský a k tomu povolané vrchnosti. Zavedenie maďarského kommanda sa tiež nedá v jednom okamžení, na plasknutie dľaňou, previesť. Naša mládež, čo ľudové školy už či na Horniakoch, či po širokej krajine navštevuje, zná po maďarsky. Dá sa teda ľahko kommandovať. Lež tí, čo našu mládež ako vojakov kommandovať majú, treba najprv do školy poslať, aby sa naučili po maďarsky. Alebo ich treba nahradit' uhorskými officiermi. K tomu maďarská reč, ako reč štátna zaviesť sa musí v celej vojanskej správe. Po celom svete je to tak, že každý štát má svoju štátnu reč. Francúz má francúzsku, Nemoc nemeckú a Angličan anglickú reč ako štátnu. Uhorsko teda ako štát musí tiež mať štátnu reč a táto môže byť len uhorská. Kroz toto sa v krajine nikomu krivdy nestane. Vo verejnej správe krajiny treba tiež zaviesť poriadok. Doterajšia verejná správa trvá u nás od tridsiatich rokov. Ako ale vyzerá? Neideme sa o tom rozpisovať. Každý človek vie, ako zneužívali liberáli našu verejnú správu. Mnoho času treba teda k tomu, kým v každom ohľade neodvislá a spravodlivá vláda dľa nového poriadku verejnej správy, právc a spravodlivosť vysluhovať môže ľudu, doteraz tak nemilosrdne utlačovanému.

Vodcovia spojenej opozície a ľudovej strany dobre vedia všetko toto; presvedčení sú aj o tom, že nepracujú pre soba, pre svoj osobný ošoh a zisk, lež pre budúcnosť, pre blahobyť a dobro ľudu a pre samostatnosť a povýšenie uhorského štátu, teda krajiny.

Liberálna strana pravda všeliaké prekážky robí, aby spojená opozícia, teda aj ľudová strana poriadok v krajine zaviesť nemohla. Jedná sa to o jejich pohodlné žitie. Jedná sa u nich o masťné a výnosné úrady. Jedná sa u nich o jejich panstvo. Všetko toto prestane a zaniknúť musí pri novom poriadku. Vedia oni to dobre a preto si volajú na pomoc viedeňských pánov, preto sa ukrývajú pod kráľovský plášť. Nevedia sami kam z konopí a preto odvalujú zo seba celú zodpovednosť za všetky prečiny, ktorých sa pod záštitou zákonov dopúšťali. Zabívajú, že osoba kráľa je posvätná a že túto posvätnú osobnosť neslobodno do všeliakých záležitostí miešať. Za chyby a prečiny liberálov nemôže byť zodpovedná posvätná osobnosť kráľa. To sa ani v žiadnom komštitucionálnom štáte nestáva, čo sa u nos robí. Dľa našej konštitúcie je za všetko, čo sa v krajine stáva len vláda zodpovedná, nie ale koruna. Akej polievky si liberáli navarili, nech si takú aj zedia. Keď sú liberáli neschopní poriadku v krajine urobiť, nech sa ticho utiahnú a odstúpia na stranu. Krajina a národ vyniesol nad nimi súd pri voľbách a dľa tohoto súdu ich ľud nechce. Väčšiny nemajú, nech teda

idú na stranu. Krajina, voličia a ľud celú dôveru jejich zložili pri voľbách do rúk spojenej opozície. Nech teda táto spravuje krajinu a osudy ľudu. Spojenej opozícií patrí vláda. I keď spojená opozícia, za ktorou stojí väčšina národu, krajiny a ľudu vládu dostane, prevezme a udrží, vtedy navrátia sa pre krajinu zas tie blahé a šťastlivé časy, o ktorých každý obyvateľ s čistým svedomím povedať môže: nenie po celom svete takého života, ako v Uhorsku a Uhorsko nebolo lež bude! Bude Uhorsko veľké, mocné, na vonok pred svetom vážené; bude ľud v ňom šťastlivý, spokojný a nemusí putovať za široké more. Boh daj!

Moloch.

Židovské noviny hrozne nariekajú nad tým, že tá liberálna strana a jej vláda pochovaná má byť. Nebojte sa židáčkovia, bude ona pochovaná, ale bez pohrabu. Čo ale zavdalo poslednú ranu tejto politickej strane, pod ktorou od nepamäti sveta triasol sa celý svet? Nuž dajte si pozor ľudkovia, tí židovskí novinkári vám to povedia. Pišu oni, že sa ten liberalizmus preto musí rozžehnať s jeho hriešnym telom a položiť k večnému, ale nie sladkému pokoji, bo sa u nás ešte mnoho škôl nachodí v rukách jednotlivých náboženství. U nás je ešte mnoho konfessionálnych škôl, a tie sú tomu na príčine, že je ten liberalizmus u nás kapores. Toto židovské rozumkovanie upomína nás na to staré poreklo: metla stojí v kúte, teda bude pršať. Aby teda napozatým na ten liberalizmus nepršal dážď sirkový, ako dakedy na Sodomu a Gomorhu, tak treba všetkým konfessiam školy odobrať a ich zoštátniť.

To zoštátnenie tých konfessionálnych škôl je ale tiež len taká liberálna myšlienka, a stojí priam toľko ako všetky iné, čo si liberálny duch židovský vymyslel. Veď sa už tých konfessionálnych škôl dosť naodbierali; aj si dosť nastavali tých štátnych škôl, na pamiatku tisícročného jubiläuma mali ich tisíc vystaviť. Ešte toho nenie snáď dosť?

Chceli by mať štátne školy, aby ta mohli posielat' židovských učiteľov. Títo učitelia už včul všade dosť neprijemností narobia, čo ale potom, až všetky ľudové školy zoštátnené budú? No potom bude Mojžiš alebo Šmulo učiť dietky katekizmus a mravnosť. Bude že to pekne vyzerat'.

Hovoria ale: veď je to k oblahčeniu ľudu. Kde sú štátne školy, tam sa o ne stará štát a nie obec a ľud. Z čoho ale udržiava štát tie školy? Z porcie. A porcie kto platí? Ľud. Keď má štát na štátne školy väčšie výdavky, musí ľud platiť väčšie porcie. Ministromi zaiste nepríde na myseľ otvoriť vačok a platiť zo svojeho tých učiteľov štátnych škôl. Keď ale katolícky ľud platí, či už prostredne alebo bezprostredne učiteľov, vtedy musí mať aj právo vyvolit' si učiteľa svojho náboženstva, ktorý sverenú mu mládež ako sa patrí učí krestanskej mravnosti, kresťanským a nie talmudským cnosťam a zaštepuje jej lásku ku vlasti. V takých školách, kde štát vymenúva

učiteľov, nemá ku ním ľud žiadneho práva. Štátny učiteľ môže byť ten najhorší, nech je len dobrý kortoš, vtedy je všetko v poriadku. Keď sa štátny učiteľ previní, môže ľud naň žalovať koľko chce, nikto ho nevyslyší. Nech nás Boh chráni od takýchto učiteľov. My si ich ani v komine nežiadame!

Nuž ale veď by to len predsa snáď k našemu obľahčeniu bolo? Veď toto obľahčenie spomína vždy notár a hádam aj iní, čo by ináč mali myslieť? Pozrime si ako vskutku vyzerá toto obľahčenie. Vystavia nám školu ako kaštieľ. V siedmych stolicách nenie takej peknej školy. Kto dal na ňu? Či minister, či notár alebo iný? Nikto ani tehly. Čo mala škola niekoľko kúskov roličiek a malú základinu, to si vzal štát pod opateru. Čo ale štát vezme raz do ruky, tomu sa už odspievalo. Nuž ale veď máme peknú školu. Pekne ju máme, keď do jej správy ani nazreť nesmieme. Školu máme, ale nenie naša, školské roličky a peniaze vzal štát a nám ostala z koláča diera.

Aby si ale nikto nemyslel, že bez všetkej príčiny darmo čo ľud strašíme, z pomedzi mnohých príkladov uvádzame len jeden.

V obci P. takrečená intelligencia, samí vzdelaní páni a pravda od koreňa liberáli, dotiaľ nahovárali a vábili ľudí aby konfesionálnu školu odovzdali štátu, až tito napokon k tomu privolili. Nech štát platí všetky útraty na školu, mysleli si ľudia a dali školu preč. Štát hneď prevzal školu. Prvé čo nariadil bolo, aby sa vystavila pekná nová škola, bo tá stará škola sa vraj celkom k ničomu nehodí.

Vystavili teda nový palác, a tento koštoval 15 tisíc zlatých. Kto že vyplatil tých 15 tisíc zlatých? Rozumie sa štát. Nuž ale veď je vtedy všetko v poriadku. Dačo je v poriadku. Štát tieto peniaze obci len požičal a táto ich z roka na rok ťažko zpláca. V obci nebolo teda ešte dosť rozličných obecných prirážiek a iných poplatkov, práve len tieto ešte chybaly. Škola bola teda vystavená, reparovať ju musí obec. Na platy učiteľov musí ročite platiť 800 zlatých a 200 zlatých na bydlu, dohromady teda každý rok 1000 zlatých.

To je ozaj pekná štátna pomoc a pekné ulavenie obecných tiarch. Veď ale štát zaslúbil, že keď obec tých 15 tisíc zlatých jej krvotnými peniazmi vyplatila, vtedy ju vraj celkom prevezme. Áno prevezme, lenže obec do nej nemá žiadneho práva. V štátnej škole rozkazuje výlučne len štát. Obec vyplatila 15 tisíc zlatých za školu, veď má právo mlčať.

Kto si žiada to, aby konfesionálna škola v obci odovzdaná bola štátu? Kto miluje ľud, komu záleží na tom, aby mládež, táto budúcnosť pokolenia nebola zkažená mravne a telesne, ten nikdy neprivolí k tomu, aby konfesionálna škola v obci odovzdaná bola štátu.

Štátna škola predchádza nám ako Moloch prastarých časov. Moloch bola modla medenná, ktorú na žeravo rozpálili pohani a našly sa matky, čo v duševnej sleposti dietky svoje ako obety kladly modle na horúce ramená alebo do žeravého bachora. A čím viacej nevinné obety v žeravej modle viskaly od nevyšlovných boľastí,

tým viac rozpálené tancovaly pohanske matky okolo tej modly. Takáto modla bol liberalizmus, ktorý nesčíselné nevinné obete prehltol. Spojená opozícia ale a ľudová strana srútila aj Molocha z jeho podstavca a pod črepami jeho ležia všetci tí, čo cez tridsaťosem rokov kolo neho tancovali a obetovali mu nejedon život ľudský, osobnú statočnosť a i samú neodvislosť vlasti.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada ľudovej stránky.

Snemová ľudová stránka dňa 3-ho apríla o 6 hodine večer držala poradu pod predsedníctvom grófa Aladára Zichy. Zápisnicu viedol vyslanec Michal Dömötör. Prítomní boli nasledovní vyslancovia: Franc Buzáth, Franc Csizmazia, Franc Darányi, Alexander Giesswein, Dezider Horváth, barón Ivor Kaas, Alexander Karácsonyi, Pavel Kovács, Ján Molnár, Alexander Simonyi-Semadam, Franc Szkicsák, Ján Trubínyi, Karol Wildfeuer, Mikuláš Zboray.

Gróf Aladár Zichy otvoril zasadnutie porady a podal správu o pláne vyklúčenia národných požiadavok, ktorý plán gróf Július Andrássy sdelil dnes veľvýboru spojenej opozície. Predseda ľudovej stránky sdelil dotyčno tohoto predmetu aj to, že veľvýbor spojenej opozície plán vyklúčenia národných požiadavok na žiadan spôsob prijať nemôže. Na návrh vyslanca Franca Buzáth uzavrela porada ľudovej strany, jednohlasne a bez všetkej debatty, že zo stanoviskom veľvýboru spojenej opozície a svojich tam prítomných splnomocnených vo všetkom a úplne súhlasí. Podaná bola ďalej správa o všetkom ako sa má pokračovať v zasadnutí snemovne na 4. apríla a v ďalších zasadnutiach. Sdelený bol tiež zvláštny návrh dla ktorého reparované má byť násilie 18. novembra, a uzavretie tohoto zasadnutia vytrené má byť zo zápisnice snemovne. Porada vzala súhlasne toto sdelenie na známosť a zaobierala sa ďalej s rozličnými záležitosťami ľudovej strany.

Kríza.

Aby sa čitatelia «Kresťana» v ďalšom a ďalšom pohybe, krízy alebo krajinského zmätku ľachšej vyznať mohli, podávame všetky na to poľažné udalosti zo dňa na deň ako nasledujú: 28. marca bol Ladislaus Szögyény-Marich, veľvyslanec berlínsky poznove na audiencii u kráľa. V tento deň pristúpil pred kráľa na privátnu audienciu aj Ladislaus Lukács, minister peňažných záležitostí. — Večer bol obed u kráľa, pri ktorom veľmi napaadlo, že je kráľ zlej vôle. — Večer držala zasadnutie liberálna strana, Tisza držal tu dlhšiu reč, na ktorú liberálna stránka vyslovila, že sa i na budúcnosť držať

bude jej programmu a neustúpi od jej stanoviska. — 29-ho marca prišiel do Budapešti na pozvanie kráľa minister vojenských záležitostí Pitreich a s ním spolu kontra-admirál Montecuccoli. Lukács a Szögyényi-Marich označili dajaký spôsob ku rozriešeniu krízy. Kráľ chcel slyšať náhľady a radu ministra vojenských záležitostí. Vo vojenských otázkach ostal kráľ pri starom stanovisku nepopustenia. Riešenie krízy sa nepodarilo ani so Szögyény-Marichom ani s ministrom Lukács. Prišol do Pešti aj Széll a radil sa s grófom Juliusom Andrássy a s ministrom Lukács bez výsledku. Szögyény-Marich odcestoval, večer bol obed u kráľa. — Dňa 30. marca zdalo sa, že konečne s ministrom Lukácsom našli spôsobom k rozriešeniu krízy. Hovorilo sa, že vymenujú dočasnú vládu s Lukácsom na čele; dotyčne vojenskej otázky nebudú viacej peňaží, ani viacej rekrútov žiadať pre vojsko, ako doposiaľ, oproti tomu spojená opozícia zrieknuť sa má požiadavky na maďarské kommando až po čas všeobecnej obrannej reformy. Pitreich celý deň držal porady s Lukácsom, Andrássy a Tiszom, bez výsledku, večer odcestoval do Viedne, aby sa o jednotlivých vojenských otázkach informoval. Pokiaľ sa nevráti do Pešti, kríza rozriešená a nová vláda vymenovaná nebude. Árpád Szentiványi vystúpil z liberálnej stránky, v ktorej bol podpredsedom. Štefan Tisza bol u kráľa na audiencii. Večer o 6. hodine bol obed u kráľa. — Dňa 1. apríla držal zasadnutie veľvýboru spojenej opozície, na ktorom bolo ustanovené, že snemovňu bezodkladne svolajú na 4-ho apríla. Pitreich vrátil sa z Viedne 2. apríla, bol na audiencii u kráľa a držal porady s Tiszom a Lukácsom, večer odcestoval domov, nechal tu ale uzavretie vojenskej porady vo Viedni, dľa ktorej v národných požiadavkách dotyčne maďarského kommanda, címerov a zástav ničoho nemá byť povolené, ani po dvoch rokoch. Veľvýbor spojenej opozície v zasadnutí dňa 2. apríla vydržiavanom jednohlasne uzavrel, že súmyslne so všetkými opozicionálnymi stránkami nepopustí od národných požiadavok a pevne ostane na stanovisku svojho programmu. Uzavretie veľvýboru opozicionálnych stránok Koloman Széll sdělil dňa 3. apríla kráľovi. Pitreich v nedeľu večer odcestoval do Viedne. Kráľ v nevôli nad jeho marným namáhaním v stredu dňa 5. apríla o 3. hodinách a 30. minútach po 16-dňovom sdržovaní sa v Budapešti odcestoval do Viedne.

Snem.

Zodpovedne uzavretiu veľvýboru spojenej opozície snemovňa po trojmesačnej pauze dňa 4. apríla začala svoje účinkovanie. Toto zasadnutie s najväčším napnutím očakávali ľudia vo všetkých kruhoch spoločnosti. Znakom toho bolo, že už zavčasu všetky gallerie snemovne boli naplnené zvedavými poslucháčmi. Ľudia očakávali, že sa v tomto zasadnutí kto vie čo všetko stane. No nič sa nestalo. Spojená opozícia držala sa vážne. Po gangoch snemovne okúňali sa ablegáti liberálnej stránky, zarmútení a s ovisnutými nosami, ako keby ich dakto bol vodou obľial. Kolo poludnia otvoril predseda snemu Julius

Justh zasadnutie a v celom predostrel ten tie predlohy, ktoré poťahovaly sa na mandáty ablegátov na dvoch miestach zvolených, ďalej ktoré boly v súvislosti s rozličnými výbormi. Potom vyvolal tých členov výborov, ktorí na úrad svoj prísahu nezložili, aby to urobili. Napokon predseda navrhol, aby snem 5. apríla o 10. hodine držal opäť riadne zasadnutie.

Pretrhnutie snemových zasadnutí.

Hovori sa vôbec, že sa včul Tiszova stránka o to namáha, aby zasadnutia snemu pretrhli, alebo odročili. Spojená opozícia síce ešte vždy berie ohľad na to, že pokusy ku konečnému rozriešeniu krízy nenie sú zakončené, preto aj na sneme nepríde z jej stránky ku žiadnym výstupkom. V snemovni pravda najhoršie sa cítia tí páni ministri. Ako keby na žeravom uhli sedeli. Očakávajú takmer v každom okamžení, že ich dakto vyvolá, aby vydali počet zo svojho gazdovania. Preto by si to zo srdca žiadali všetci, aby snem odročený bol a vypisali sa nové voľby. Vtedy by sa im to snád ešte raz podarilo. O peniaze ku voľbám gróf Tisza nemá starosti. Tie by dostal vo Viedni.

Lukács nebude ministerpredsedom.

Všestanne sa hovorilo do posledných dňov, že minister peňažných záležitostí má byť ministerpredsedom. Včul však dôrazne tvrdí sa, že Lukács na ministerpredsedníctvo ani nemyslí. Miesto Lukácsa spomínajú teraz štátneho tajomníka vnútorných záležitostí Jána Szabó, ktorý je švager Tiszov a teda hotový vytiahnuť ho z tej mláky, v ktorej sa nachodí. Tisza mu dá za to na pamiatku cylinder!

Zrušený mandát.

Kúria zrušila mandát žilinského vyslanca Štefana Rudnay-ho. Následkom tohoto bude v Žiline nová voľba. V petícii proti voľbe hovorí sa aj o podplácaní a napájaní, lež kráľovská Kúria riešila výlučne na tom základe, že Rudnay nezriekol sa úradu v predpísanom čase a že jeho zažakovanie a odstúpenie z úradu nebolo v stoličnom výbore pojednávané a prijaté. Rudnay je odsúdený na 2000 korún súdobných útrat. Dľa výhľadov bude teraz Smialovszky jednohlasne vyvolený. Čo včul urobia ale s Rudnaym? Jeho miesto je už zaplnené. Ako ho mohli zaplniť? Istotne predpokladali liberáli, že kráľ. Kúria oko zažmúri a mandát Rudnayho nezruší. Preto sa tak veľmi ponáhľali miesto jeho zaplniť. No ale teraz pravda zvíťazila.

450 millionov.

Vojenská správa žiadala na vojenské potreby, nové kanóny, možiare a sriadenie nových plukov cestou delegácii 450 millionov. Delegácie hrozitánsky výdavok tento povolily dľa potreby z roka na rok. K tomuto povoleniu potrebné je ale, aby ho krajinský uhorský snem potvrdil, patrične aby nad týmto veľkým výdavkom hlasoval a väčšinou hlasov ho prijal. Pre jednodajné krize sa toto

ale nestalo. Vzdor tomu vojenská správa vydala na vojenské ciele už i ráty, ktoré i na rok 1905. padnú. Zkadiaľ vzala vojenská správa tie milióny, ktoré už i na rok 1905. vydala? Dostala ich vraj od ministra Lukácsa. Lukács ale kde vzal tie ohromné peniaze? Nech si ich vzal zkadiaľ chcel, urobil to bezprávne a bez splnomocnenia k tomu. Keď tieto veľké peniaze minister vojenských záležitostí vydal zo základín, ktoré on spravuje, tiež len neporiadne jednal. Jedon i druhý sú zodpovední. Uhorský snem musí vedieť o tom, kedy a načo sa uhorské peniaze vynakladajú. My za jedno na zbytočné veci peňazí nemáme, za druhé sú naše peniaze nenie Csákyho slama.

Z CUDZOZEMSKA.

Zlé chýry z Ameriky.

Na všetky biedy a nedostatky, z ktorých drahejšie vlasti našej uhorskej pod jarmom liberálnym tak mnoho sa dostalo, všeobecným flajstrom považované bolo heslo: «*Podme do Ameriky*». Následkom nedostatku zárobku, vábenia nesvedomitých agentov a tých falošných správ, ktoré z Ameriky jednotlivým dochádzaly, tak veľikánske množstvo národa išlo do Ameriky, a to zväčša do Spojených štátov, že tohoto veľkého návalu rozličných národov aj sama Amerika sa zhrozila. Teraz je tam tak mnoho robotníkov, že z nich mnohí robili by už aj za tú nízku mzdu, ktorá sa mu tu malá zdala, aby len aspoň život si ratovali, lebo v Amerike z domu do domu chodiacich vandrovných a tulákov netrpie.

Mnohi nám píšu, že keby tam známych priateľov nemali, tak že by od hladu umreli museli. Iní svojim príbuzným dopisujú, aby im peniaze poslali, žeby sa domov zpiatky vrátili mohli. Nedá sa tajiť, že mnohí preto išli do Ameriky, pokiaľ nemajú svojho majetku, nemohli vyžiť z toho malého zárobku, ktorý im naši židovskí páni dávali. Takýmto nikto nemôže mať za zlé, že v jejich rozhorčenom srdci dozreje to silné predsavzatie, že opustia svoje rodné miesto a vystavia sa veľkým nebezpečenstvám morskej cesty, aby si druhú vlasť vyhľadali, ktorá by sa o nich lepšie postarala ako tunajšia. — Ale — tiež nedá sa tajiť — že medzi tými, ktorí sa do Ameriky vystaňovali, aj takých mnoho bolo, ktorí mali svoj vlastný majetok, a tak mali okolo čoho robiť. Ponevác ale s málom neboli spokojní, a svoju lakomosť v sebe udusiť nevedeli, preto svoj malučký majetok lebo predali, alebo veľkou požičkou obťažili, len aby si peniaze na cestu zaopatřili. Na týchto sa vzťahuje to známe porekadlo, že «keď somárovi dobre išlo, vtedy išiel on na ľad tancovať.» Takito, v nádeji svojej sklamaní lakomci, v Amerike darmo nariekajú, a domácim svojim darmo

dopisujú, aby ich odtiaľ vykúpili. Títo nie sú hodní pohotovania. Teraz sa už presvedčujú, že Amerika nenie to miesto, kde by sa peniaze len tak ľahkým spôsobom zhrňať mohli.

Je pravda, že doterajšku kto sa dostal do roboty, aj pekne zarábala, ale aj to je pravda, že o mnoho mozolnejšie robiť musí, ako doma robil. Mnohí sa ponosujú, že od ťažkej práce tak sú zoslabení, že len tak z nôh letia. Veru možno sa obávať, že mnohí z tých, ktorí sú teraz v Amerike, keď sa zpiatky vrátia, bársi si aj niečo peňazí domov donesú, tak sa tam zoderú, že na staršie dni ku žiadnej práci schopní nebudú, a tak padnú na obťažnosť sebe a krajine.

A čo máme povedať o tých duševných nebezpečenstvách, ktoré im tam všade hrozia? Kolí z nich prídu o poctivosť, ba snáď aj o dušné spasenie! Čo osoží človekovi, keby aj celý svet získal, na duši ale ujmu by utrpel? Kolí z nich v Amerike navyknú na veľkomestský život, na všeliaké zábavky, z ktorých odvykať ťažko im bude, keď sa vrátia do svojho jednoduchého rodiska. Kolí manželka, nechajúce doma manželku a drobné dietky, tam v Amerike zabudnú na manželku, ku ktorej pri oltári odprisahali, zabudnú na dietky, ktoré tu zostanú jako opustené siroty. Hľa, toto všetko tej Amerike poďakovať môžeme.

Nuž kto sa vedome nešťastiu vystaviť nechce, nech si to dobre rozmyslí, že či má ísť do Ameriky alebo nie, a to tým viacej, bo aj u nás je úfnosť, že aj v krajine našej na ľud robotnej triedy lepšie časy prídu. Hľa, už padla liberálna strana, ktorá sa len o židov a o seba starala, ale pre chudobný ľud zhola nič neurobila. Je pravda, že splnenie týchto nádejí len slimačím krokom pôjde, lebo čo zle židovskí liberáli za 35 rokov vykonali, to sa za jedno okamženie napraviť nedá! Ale aj dotiaľ, keby naši robotníci ten malý zárobok viacej si vážili a s ním hneď, jako ho do ruky dostanú, k židovi na pálené neutekali, menej by bolo biedy a viacej spokojnosti. Spokojnosť ale je taký poklad, ktorý všetky americké doláre prevyšuje. *Ludák.*

Rusko-japonská vojna.

O ztratách a útratách ruských zostavil jeden francúzsky časopis nasledujúcu zprávu: Po bitku pri Mukdene ztrátili Rusi na zomrelých a poranených 162.000 mužov, v samej bitke pri Mukdene utratili Rusi 175.000 mrtvých, ranených, zajatých a zmizlých. Keď k tomu na každý mesiac vezmeme len 7000 nemocných, to z toho nasleduje, že Rusi cez 14 mesiacov, čo tá vojna trvá, utratili dohromady 435.000 mužov. Vojenské útraty cení povyššie spomenutý časopis rovno na 2 miliardy rublov. Z tohoto padne 160 miliónov rublov na lode pred Port-Arturom ponorené a 10 miliónov rublov na utratené kanóny.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

BESEDNICA.

O pomocných spolkoch.

Dedinskí kramári a krčmári. Židovský krčmár na korheľstvo učí mládež, čo nenie ťažké remeslo. Všeliakým spôsobom ich vábi do smradlavej krčmy, a keď by sa nedali naviesť — čo nenie k uvereniu keď rodičov vidia slopať — tak riadi tanečné zábavy. Keď mládenci peňazí nemajú, sám im požičia. To je ich vec ako vrátia dlh, lebo obkradnú otca alebo vyrovnajú dlh svoj so zbožím.

Dospelým dedinčanom židák obyčajne lichotí, alebo keď ich ináč nemôže privábiť do šenku, tak ich volá na okoštovku. Keď ich ráz dostal, môžu mu nadávať, môžu ho mať na posmech, všetko strpí, a sedliakovi páči sa to, keď sa ho voľakto bojí. No len no! Nebude to dlho trvať. Nech sa len žid podperí, len nech má pár dlžníkov, potom ich on obráti na posmech. Hej, v tomto sú židáci veľkí majstri. Ináč ako by boli prišli k toľkému bohatstvu a k toľkým zastupiteľom?

Ženské na nádheru a na cifrovanie priúča židovský kramár. Na prvú obeť aj za polovičnú cenu zavesí dáku handru, a potom druhé s tým nahovára:

— Lala, Kata Hlaváčeje kúpila si, a vy by ste nie? A čo je tá? Nevídali takú gazdinu! Pozrite, pre vás by sa toto hodilo na šaty. A tieto šatky, ako sa vám páčia? Čistý hodbáb . . .

Takto vábi jednu po druhej, a predáva im handričky za drahé peniaze. Lenže ženy obyčajne nemajú peniaze, tak kradnú. Čo ntržia za hyd, za maslo, za vajcia, to dajú židovi, ale tajne, aby o tom starý nevedel, lebo by robil krik alebo dosť ľahko namastil by križe gazdinej. Alebo platia so zbožím, s vajcami, s maslom . . . žid všetko príjme.

Že akú mieru a váhu majú dedinskí židáci, o tom vie každý. Ale ani to nenie neznáme, že čo merajú miesto vína a pálenky, a čo je to za portieka, čo tak nukažu? O tomto netreba písať. Škoda papiera, veď to už aj malé deti vedia. A ľud predsa sa neučí na svojej škode.

Ako je známe, tovar je všeliaký, je dobrý a je podlý. Dedinský kramár veru nekúpi dobrý, načo, keď blázni aj handry zaplatia dobre. Takýto podlý tovar nakúpi vo fabrike alebo u veľkomestského kupca. Dostane ho odpoly zadarmo a predá ho za takú cenu, za ktorú dostal dobrý tovar. Pri takejto machynácii, ako by nezbohatnúť?

Ale to je len menšie zlé, že židák podlý tovar draho predáva, lebo skrze to len vačok trpí, väčšie zlé je to, že neraz robené, falšované nápoje a pokrmy predáva, lebo skrze toto napadne zdravie naše, a čo stojí život bez zdravia? To je náš najväčší poklad.

Vo včulajšom svete všetko vedia falšovať a fabrične robiť. Hodbáb robia z vyhladenej everny; drahé rum-burgské plátno z komisnej bavlny; kávu z mletej fazule, ba aj z hlíny; drahý čaj alebo teu z vrboých a z jahodových listov. Cukor falšujú s vápnom; fajnú žitnú múku s gypsom, s mletou kukuricou a fazulou; papriku s tlčenou tehlou; víno, pálenku, rum, likére Boh zná z akých otrov robia sami krčmári. Takéto prachy, či otravy verejne predávajú.

Dedinskí krčmári a kramári obyčajne takýto tovar majú, a tisícraz sa zaprisahajú, že to je najlepší na celom svete. Cigánia! Smele klamú, smele falšujú, lebo vedia, že pospolitý ľud nerozumie sa ani k miere ani k tovaru. No, cenu ani nezpomenem.

No či nenie tak?

Pravda že je tak! Ináč ako by to bolo možné, že takí židiskovia s batohom prídu do dediny, a už o jedno 15—20 rokov pokupujú krčmy, majú zeme, lichvu, peniaze v šporkassi a dlžníkov vyše práva. Dost ľahko celá dedina visí u nich na drote.

Remeselník a roľník potí sa od svitu do noci pri tvrdej robote, a neraz nemá chleba, (peňazí veľmi zriedka, aj tie idú na porcie) kdežto takí lúpežníci ani slamu nepreložia na kríž a predsa bohatnú.

Oni to hovoria, že s rozumom pracujú.

S huncútstom a s cigánstvom, ale nie s rozumom. To je ich remeslo, ale nie statočná práca.

Takýmto spôsobom vyšla na vnivoč starodávna Jadrova, povedal môj priateľ. Šnapsl, Brezele a Rips zbohatli, ale z občanov zostali žobráci a špinaví bezbožníci.

Ale Boh milostivý predsa zachránil Jadrovú od potupného zahynutia. Prišiel do dediny jedon statočný a usilovný notár. Tento dotedy sa radil s farárom a s učiteľom až konečne našli spôsob, ako by sa dalo spomôcť biednému tomuto ľudu.

Po zatve máva dedinský ľud najviac času, teda vyhlásili pán farár, že budú sa vydržiavať missie, t. j. že prídu do Jadrovej traja cudzí kňazi, a za osem dní každodenne budú spovedať, omšu slúžiť a tri rázy kázať slovo božie.

Poneváž pospolitý ľud rád máva také voľačo, čoho zriedka sa dozije, preto za tých osem dní kostol vždy bol preplnený.

Dobří missionári kázali o božských prikázaniach, o hriechu, o čnostiach, o stave manželskom, o výchove detí, o mravnom živote, o povinnostiach rodičov, detí a sluhov, poneváž ale najpotrebnejšie bolo, aby ľud zanechal opilstvo, osobytná kázeň bola o opilstve, z čoho vyrozumel každý, že jak škodlivá je pálenka; ako podkopáva zdravie, mravy a rodinné blaho.

Je pravda, že ľud od týchto kázni nezostal hneď svätým, ale predsa mali ten dobrý účinok, že ľud počal rozmýšľať nad krásnymi rečiami pobožných missionárov, prebudilo sa v ňom svedomie, ktoré potom napomínalo každého jedného, že sám si je príčina, že je taký biedny a naničhodný.

Od toho času, keď sa stretli pán farár, notár alebo

učiteľ s doktorým sedliakom, zaraz namierili reč na obecné a hospodárske záležitosti. Vysvetlili mu, že príčina biedy občanov nenie iné, ako neslýchaná chudoba. Chudobní ale preto sú, lebo dajú sa klamať, lebo sú korheli, lebo nepracujú a nešporia.

— Ako že máme šporiť? ozval sa Lukáč Síkora. Je pravda, že najdú sa u mňa dve-tri zbytočné koruny, snáď hneď mám bežať s nimi do mesta, aby ich vložil do sporiteľne? Veď ráz toľko by strovil. Radšej ich dám do truhly, odkiaľ ich pomaličky vyberem. Moje sú, prečo by ich nestrovil?

— Nerobíte múdre, poznamenal notár. Peniaze sú síce vaše, ale za to ich nemusíte premrhať. Dalo by sa tomu odpomôcť, keby ste nás poslúchli. Zpravili by sme si tu v Jadrovej sporiteľnu, vtedy nemuseli by ste chodiť do mesta a troviť.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

List čínskeho cisára, ktorý poslal nášmu kráľovi. Čínsky cisár poslal jeho veličenstvu kráľovi francúzsky list, ktorý odovzdal kráľovi vyslanec Jangčeng. List znie nasledovne:

«My, cisár Číny, dozvedeli sme sa, že jeho veličenstvo cisár Rakúska a apoštolský kráľ Uhorska teší sa dobrému zdraviu. S hlbokou poníženosťou sme obdržali jeden dekrét našej cisárskej matky, v ktorom sa vyslovuje, že ju veľmi pohly tie blahoželanania, ktoré sú v pozdravujúcom prípise, ktorý jej vaše veličenstvo poslalo cestou svojho pekingského vyslanca z príležitosti jej 70. narodenín. Naše dve krajiny spájajú už od dávna priateľské city. Vinšujeme, aby požívaly krajiny vášho veličenstva úplný pokoj a prajeme vášmu veličenstvu nekonečné blaho, večný dobrobyt. S vďačnou radosťou používame túto príležitosť k tomu, aby na rozkaz našej cisárskej matky náš vyslanec Jangčeng mohol tlumočiť našu najúprimnejšiu vďaku.»

Sub auspiciis regis. Dňa 4. apríla odbývala sa na budapeštianskej universite pekná slávnosť. Právnik Gejzu Lakatosa a poslucháča lekárstva povýšili za doktorov sub auspiciis regis. Na slávnosti jeho veličenstvo kráľa zastupoval štátny sekretár ministerstva výučby Michal Zsilinszky, ktorý odovzdal mladým doktorom dar kráľov: skvostný brilliantový prsteň.

Cestovanie biskupa Párvy. Alexander Párvy, biskup spišský z Viedne na niekoľko dní odcestoval do Abacie, zkadiaľ ku sviatkom veľkonočným navráti sa domov do Spiša.

Vysvätenie kňazov. V kostole otcov františkánov, dr. Medard Kohl, posvätený biskup 2., 5., 9. a 11-ho apríla vysvätil päť reholníkov provincie marianskej na kňazov.

Zlatá omša. Ján Fabián, titulárny kanonik a farár novozámsky dňa 30. marca vo farskom kostole svojom slúžil zlatu sv. omšu pri prítomnosti nesčíselných priateľov svojich, ústavov a spolkov bez rozdielu vierovyznania. Nech Všemohúci hodného sluhu svojho a horlivého ľudáka tohoto v stálom zdraví zachováva cez mnohé blahé letá!

Dr. August Fischer Colbrie 4 ho tohoto mesiaca nastúpil vznešenú hodnosť svoju ako koadjutor biskupstva košického. Na železničnej stanici prijaly ho deputácie: kapitula, mesto Košice, ďalej stolice Abauj-Torna, Šáriš a Zemplén.

Voľba farára. Zastupiteľský výbor mesta Ružomberku vyvolil za ružomerského farára Ondreja Hlinku.

Rakúsky vyslanec — samovrah. Z Viedne oznamujú, že ríšsky vyslanec Edmund Wolfhard stal sa samovrahom. V zanechanom liste píše, že jeho nevyliciteľná nemoc natoľko mu ztrpčila život, že sa radšej zastrelil. Wolfhardt bol od r. 1897. členom rakúskeho snemu.

Zlodejská banda vo vozňoch vlaku. Z Paríža oznamujú, že vo vozňoch cannesko-parížskej železnice udaly sa v poslednom čase mnohé krádeže. Jednej panej z Mentony, ktorá so svojimi dvomi dcérami na marseillskom nádraží vysadla, aby sa naobedovala, ukradli z vozňa ručnú tašku, v ktorej bolo 40.000 frankov peňazí a mnoho cenných šperkov. Jednej Angličanke menom Winfordovej ukradli zo železničného vozňa 8000 frankov hotových peňazí. Domnievajú sa, že krádeže pácha jedna medzinárodná zlodejská banda.

Roztrhala ho medvedica. Z Élesdu (st. biharská) zvestujú, že v magaslakskej hore panský hájnik Imrich Bende strelil na jednu medvedicu, ale ju len ľahšie ranil. Medvedica vrhla sa na hájnika a ho takrečeno roztrhala.

Posledný búrsky väzeň. Z Londýna oznamujú: S povolením anglickej vlády odcestoval z ostrova Ceylon (Indický oceán) do Hollandska Robert Rogers, jeden z tých Búrov, ktorí ostali radšej vo väzení, než by boli složili prisahu vernosti. Polpiata roka sedel Rogers vo väzení, no do svojej vlasti sa nemôže vrátiť, lebo prisahu vernosti anglickému kráľovi posiaľ nesložil. Aby Rogers nemohol odcestovať z Hollandska do svojej vlasti, južnoafrické vrchnosti upovedomili, že Rogers odišiel do Hollandska a zároveň sdělili im, že jako Rogers vyzerá. Na Ceylone ostane teraz len jedon búrsky väzeň, menom Engelbrecht, ktorý pochádza z Oranžu. Keď sa Engelbrechta nedávno spýtali, že prečo nesloží prisahu vernosti, odpovedal takto: «Poznám sa a viem, že by som nebol verný anglickému kráľovi. Načo by som teda složil prisahu?»

Smrteľné nešťastie. V Sárváre (st. Vas) otvorili fabriku na hodváb a tesárskeho majstra Pavla Kisfaludyho stihlo smrteľné nešťastie. Tesársky majster ukazoval totižto svojej sestrenici zariadenie fabriky, keď odrazu srútil sa naňho jeden zle postavený kotál, ktorý tak nebezpečne ranil Kisfaludyho, že na druhý deň skonol. Zaviedli vyšetrovanie, ktoré má dokázať, že toho neopatrnosť zapríčinila smrť tesára.

Býval v krypte. V meste Brocklyne (Severná Amerika) zomrel tieto dni kupec Jonatan Reed, ktorého poznali v celej Amerike jako podivína. Reed býval od rokov v krypte, ktorú dal postaviť pre svoju nebohú manželku. Reed sa totiž domnieval, že so zohrievajúcimi prístrojmi môže vzkriesiť svoju manželku k životu a preto dal kryptu kúriť všelijakými zvláštnymi prístrojmi. Krypta bola nádherne zariadená a mohol v nej pohodlne bývať. Reed žil v krypte dlhé roky, až tieto dni našli ho mrtvého.

Defraudoval 10.000 korún. Z Košíc píše, že Karol Bartók, pokladník košickej filiálky pomocného spolku uhorských kníhtlačiarov, defraudoval asi desaťtisíc korún. Košická filiálka je jedna zpomedi najväčších filiáliet v krajine a má asi dvesto členov. V Bartókovi dôverovali tak kontrollór, ako aj ostatní členovia výboru a preto ani nedávali naňho pozor, že jako manipuluje naňho sverenými peniazmi. Bartók takto behom dvoch-troch rokov defraudoval asi 10.000 korún, ktoré peniaze ztrovil zväčša na jednu kassírku. Defraudácia vyšla na javo až potom, keď neverný pokladník ušiel. Bartóka kurentujú.

Zlý následok žartu. Spišský statkár Anton Sellinger natoľko nenávidí ženské, že dal vypísať na svoju bránu, že «ženským neslobodno dnu vkročiť.» Vedel to o ňom i jeho bratranec Alfréd, plechársky majster v Novej Pešti, ktorý keď sa dozvedel, že jeho strýco prišiel na dlhší čas do hlavného mesta, vymyslel zvláštny spôsob, aby svojho pokrevného odučil nenávidieť ženské. Sotva si najal Anton Sellinger byt v jednom hlavnomestskom hoteli, vyhľadávalo ho veľa ženských, ktoré sa mu ponúkali za kuchárky, za upratovačky, lebo vraj čítaly v insertoch časopisov, že hľadá kuchárku, upratovačku atď. Sellinger jednoducho odišiel z hotelu a šiel bývať ku svojej sestre, ačpráve ani ju nemal rád. No zamestnanie hľadajúce ženské i tu ho vyhľadaly, tak že statkárovi napadlo, že si tropí s ním volakto hlúpe žarty. Navštívil teda svojho bratranca v Novej Pešti a tento sa aj priznal, že on dal inserty do novin, lebo ho chcel z jeho zvláštnej choroby vyliečiť. Na toto sa statkár tak nahneval, že vytiahol revolver, strelil na svojho pokrevného a guľka prevrátila ruku plechára. Statkára nato odvedli na políciu, kde ho vypočuli, o prípade napísali zápisnicu a potom ho pustili na slobodu.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spo-

ľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Srazilily sa podzemné elektrické vozne. V New-Yorku srazilily sa dva vozne podzemnej elektrickej dráhy, pri čom viac sto osôb bolo ťažko ranené. Strojvodič jedného vozňa naskutku zomrel. Pri srážke odohraly sa užasné výjavy. Mužskí utekali z vozňov a pošliapali na smrť pred nimi stojace deti a ženské.

V taký čas, ako na začiatku jara, hospodárske obecnstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kosy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovárajú, a práve tak aj ich dorobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazili. Kto túto okolnosť len trochu pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecnstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kosy kupujúceho obecnstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi svrchované na mieste! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kosy kupujúceho obecnstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z deľovej ocele vyhotovenú kosu. Táto kosa zhotovuje sa z deľovej ocele a primiešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľná. Tieto kosy sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogy megye), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ delo-ocelových kôs «generála Dewetta», ktorým komukoľvek na požiadanie na tieto kosy potahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluží. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kosy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecnstvu, prv než by sa kde-inde pre kosy obrátilo. Bližšie vysvetlenie viď v ozname.

Osudný omyl. Vo vonkajšom predmestí Mnichova zvanom Solln lekár dr. Max Hachl užil proti boleniu hlavy namiesto aspirínu morfiu, následkom čoho zomrel.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarhách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou nás vyplatiť, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33 $\frac{1}{2}$, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4 $\frac{1}{2}$ %-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. -- Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

HOSPODÁRSTVO.

Ovocné stromy.

Sadenie ovocných stromov naložené bolo u nás vrchnosťami obcám ešte za nemeckých časov, keď sme nemali konštitúciu. I za novších časov vydalo ministerstvo orby nariadenia, aby obce okolo ciest a jednotliví po zahradách sadili ovocné stromy, bo sa týmto veľkého úžitku docieľiť môže. Ľud vôbec málo kde si všima tohoto nariadenia. Krajiny však kde ľud ovocné stromy pestuje, zrejme to dokazujú, koľko peňazí oni donášajú. Ku príkladu uvádzame len niektoré krajiny. Tak Francúzsko má z ovocných stromov 24 millionov frankov ročitého dôchodku. Vo Švajci zaobiera sa len jeden kanton sadením ovocných stromov a tento vykazuje 2 milliony ročitého dôchodku. Dľa skúsenosti jedna jablň dobrého druhu donáša ročite asi 60 korún. Pri Stuttgarte v cisárstve nemeckom vysadená je cesta 95 hruškami a tieto ešte veľú ako staré stromy dávajú ročite 1144 korún; po desiaty rok donášaly stromy tieto ročite 4286 korún, za ďalších 10 rokov 3634 korún. Vyše 20 rokov staré stromy dávajú pravda menej. Donáša predsa každý strom cez 30 rokov do 66 korún. Povšimnuť treba aj to, že stromy obyčajne vždy vtedy donášajú najviacej ovocia, keď sa iná úroda na poli nepodarí.

Nad vysokými číslami tohoto výnosu a dôchodku z ovocných stromov zaiste sa ne jeden zadiví. Lež nie nad tým treba sa diviť, ako ľud doposiaľ tak bohatý prameň veľkých dôchodkov zanedbať mohol. V cudzozemsku už od mnohých rokov vysádzajú cesty ovocnými stromami. Tak vo Württembergu od r. 1863; v Bavorsku od r. 1879; vo veľkom knazstve Bádenskom od r. 1851; v Prusku od r. 1859; v Rusku od r. 1866. Čo stromy okolo ciest sadené donášajú, toho príkladom je Hannover, kde výnos jejich činí ročite 24 millionov mariek.

Kde sa teda doposiaľ ľud nezaobieral sadením ovocných stromov buďto po zahradách, kopcoch, buďto pri cestách, nech si nedá uklznúť túto príležitosť ku tak výnosnému dôchodku. Radšej pozde, ako nikdy. Pripomenúť treba pravda, že stromy tieto treba aj opatrovať. Opatera táto nestojí ale tak mnoho práce, ako si to mnohí snáď predstavujú. Nielen opatery lež aj šanoby potrebujú ovocné stromy a k tomu treba zvlášte mládež priučovať nielen vo škole, lež v prvom rade doma.

Hnojenie ovocných stromov počas kvitnutia

Mnohokrát sa stáva, že ačprave ovocné stromy pekne kvitnú, nenesú skoro žiadného ovocia ačprave je počasie celkom pohodlné. Príčinou toho je, že takýmto stromom chýba potravu.

Strom vôbec aby mnoho púkov nasadiť a ku rozkvetu hnať mohol spotrebuje k tomu celú pôvodnú silu, ktorú mu treba nahradíť, aby vyhnaté puky udržať a ovocie ku uzretiu priviesť mohol.

Hnoj a iné veci k tomuto cieľu za neskorého jara potrebovať, nemôže sa odporúčať: je to s okolnosťami spojené a nevede chytrý ku cieľu. Hnoj, ktorý potrebujeme majú korene stromu hneď prijať. Ku tomuto dá sa najlepšej potrebovať hnojnica alebo hnojná mláka. Táto pôsobí chytrý a k tomu ešte i to zapríčiňuje, že dodáva stromom vlhky, ktorej tieto, nadovšetko mnoho potrebujú, bo veľká sila listia jednostajne mnoho vody vyparuje. K tomu ešte aj to treba pripísať že veľmi ľahko do zeme siakne. Po čas poľných robot nemá roľník ani času ani chuti okolo stromu jarky vykopávať a vložiť do nich hnoja. Viac odpovie cieľu, keď pod korunou stromu alebo blízko neho diery do zeme robíme, do ktorých hnojnica ľahšej vsiakne. Dostatočné je ale aj i to, keď s vozikom na ktorom je hnojnica, ideme okolo stromu a hnojnicu blízko neho zo súdka vypustíme. Na takýto spôsob jedna čiastka hnojnice ostane na povrsiu zeme a slúži za potravu koreňom trávy, väčšia čiastka ale vsiakne do zeme a ovlažuje korene trávy. Ako prídu dažde vmyjú hnojnicu ešte hľbej do zeme.

Hnojnica ako známo je len jednostranný hnoj a obsahuje mnoho dusíku, keď jej ale pripoľíme superfosfatu môžeme ju napraviť. Dusík je potrebný k hnatiu lístkov a fosfor k tvoreniu ovocia. Čím viacej listia je na strome, tým viacej ochránený je pred nemocami, tak rečeno tým ľahšej dýcha; stromy totiž viac než 90 percentov potravu prijímajú jejich listím z povetria.

Jestli teda strom hnojíme, tak že hojnej potravu dostáva v zemi, a keď ho k tomu i po čas kvitnutia posilňujeme nielen kvetné puky bohato sádzu a ženie, lež zároveň aj viacej ovocia donáša.

Ba čo viac, vstave je v auguste alebo v septembri ovocné puky vyháňať, tak že sa nenie čo obávať, že na rok nebude ovocia.

Najlepšia hnojnica je z hnoja ošípaných. Dobre však účinkuje ale aj obyčajná hnojnica, jestli ale dlžej stojí a hustne, treba do nej vody priliať aby neškodila koreňom stromu.

Oznam.

Processia do Vamberic pojde z Jablonice (nitránska st.) dňa 28. apríla o pol 4 hodine rano. Po železnici bude cesta 8 dní trvať. Navštívime Velehrad, Sv. Hostín, Sv. Kopeček a iné sväté miesta. Cesta ta a zpiatky koštuje 20 kor. Útrata je preto väčšia, lebo ideme na Sv. Hostín. Tí, čo chcjú s nami ísť z okolia Trnavy nech prídu 27-ho na noc do Jablonice. S hlbokou úctou v Jablonici *Pavel Pinkava*, spevák a služobník pútnikov marianských.

Upozornenie.

Po viackrátovom upozornení našom, opätovne musíme žiadať našich velactených predplatiteľov, aby pri oznámení premeny bydliska nezapomenuli sdeliť nám aj najposlednejšie miesto prebývania svojho, lebo tým činom umožnia nám spešné a akurátne dopravenie časopisu na patričné miesto, kdežto v páde by toto oznámiť zameškali, expedícia naša nenie vstave poslať časopis na novú adresu patričných.

Administrácia.

Programm spojenej púte do Mariacelly.

V porade dňa 12. marca b. r. v Zohori vydržiavanej jednomyselne sa uzavrelo, že velka púť do Mariacelly z údolia moravského pohne sa 6-ho mája, a síce nasledovnou cestou a týmto poriadkom:

6-ho mája osobitný vlak pre púť určený sobere v Kútoch pútnikov šastinských a kútských, ako i z celého okolia všetkých, ktorí chcú na pobožnosti účasť brať. Dial sadnu na vlak pútníci svätójánski, závodski malacski, štvrtecki, almášski, zohorski, stupavski, a tí, ktorí sa z okolia k nám pripojá. — Lamačania. dúbravčania a novoveštanja pojdu až do Marcheggu a tam dočkaju spoločný vlak. — Bystričania môžu sa spojiť s nami lebo v Dévénytô, alebo tiež až v Marcheggu. — Vo Viedni zostúpiac z vlaku pojedeme do svätoštefanského chrámu, kde sejdem sa s tými, ktorí prídu dráhou druhej strany, ako Gajar, Jakubov, Hochstettno, Uhorska Ves a Dimburg. — O pol 12 bude tichá sv. omša. Z kostola hneď nastúpíme cestu, aby sme na noc prísť mohli do Maria-Enzersdorfu.

7-ho pol 6 sv. omša a kázeň. pol 7 vyjdeme na cestu, obed bude v sv. Križi, na noc dojdeme do Haffenbergu a Altenmarku.

8-ho pol 5 sa vyjde a púť sa rozdvíja; jedni pojdu do Starej Mariacelly, iní ku Kristu Dornau; omše sväté až tu sa budú slúžiť. Obed na Kambergu; tu nás bude čakať vlak, ktorý nás odvezie do Lilienfeldu.

9-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed v Türnici, na noc sa dojde ku sv. Anne.

10-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed vo Wiener-Brückl; na večer dorazíme do Mariacelly.

11-ho celý deň sv. spoveď a iné patričné pobožnosti.

12-ho o 5 spievaná sv. omša, po ktorej vydáme sa na zpiatočnú cestu. Obed v Neuhausi, na noc do Luncu.

13-ho pol 7 sv. omša, potom vlakom do Rosenau, na noc ku sv. Trojici.

14-ho pol 7 sv. omša s kázňou. Z Rosenau vlakom do Krumuussbaum, na noc do Mariataferl.

15-ho pol 7 sv. omša, vlakom až do Viedne, tu obed; po obede osobitným vlakom do Kútov.

Upozorňujeme pútníkov:

Ponevác dvaja, a síce jeden duchovný a jeden z vodcov pojdu po predku obstaraf noclahy, čo s útratami bude spojené, preto každý pútník sa musí po predku hlásiť u svojho vodcu a na tieto trovy 20 halierov zaplatiť. Taktó sobrané peniaze každý vodca odošle do 15-ho apríla vel. p. farárovi Františkovi Gratzner (Láb, prešporská stolica) a spolu oznámi aj počet pútníkov, aby sa vedelo, pre koľkých sa majú noclahy a potrebné vlaky prichystaf, a tak abysme v ceste nemali žiadne prekážky a neprijemnosti.

Jestli-by direkcia dráhy žiadala kauciu pre osobytné vlaky, v tom páde dá sa Vám to zavčasu na vedomie, aby každý pútník naňho pripádajúcu summu tomu istému vodcovi odovzdal, ten odošle peniaze dp. Gratznerovi, ktorému naležať bude o vlaky sa postárať.

Kňazov, ktorí chcú s nami putovať, prosíme, nech sa oznámia u dp. Jozefa Závodsky v Mariatáli.

Prosíme a žiadame snažne všetkých pútníkov, aby celý programm prísne zachovali. Obvzľáštne ale prosíme vodcov, aby počet pútníkov verne udali, lebo len tak môžeme všetko ku všeobecnému uspokojeniu obstaraf a vyhnúť všakovým nedorozumeniam.

Sprevádzaf nás bude i p. dr. Anton Polakovič, katolícky lekár z Malaciek.

O lacnejšie listky zadali sme prosbu k direkciám dráh.

Milliony katolíkov s najväčšou dôverou obracaju zraky svoje ku bl. P. Marii a menuju ju svojou Patrónkou. Táto dôvera tiahne statisíce na tie miesta, kde cítia zvláštnym spôsobom jej materinskú lásku. Táto dôvera vede i nás k nej do čarokrásnej Mariacelly, kde ona tak rada prijima srdečnú detinskú lásku svojích ctiteľov. Modlíť môžeme sa síce kdekoľvek, ale neomilne isté je, že kde toľki vyšlyšania došli v rozličných záležitostiach, tam i naša modlitba bude prospešnejšia. Ľudia, aby videli krásne kraje, neľutuju únavy, daleko horami, dolami cestuju, a nám by snád tažko padlo pospiechať ta, kde spátriť môžeme tú Najkrásnejšiu medzi dcérami, ľudskými, a kde Boh na jej prímluvu tak mimoriadne milosti rozdáva?

Preto katolíci moravského údolia, jestli máte spasiťelne žiadosti, ktoré nebe vzdor Vašich snád dlhých pro-

sieb ešte nevyslyšalo, poďte! A keď všetci spojíme prosebné hlasy, nemožno, aby neprerazily nebesia! Matka Božia prednese modlitby naše pred Syna svojho, a On nás vislyší. Poďme pod znakom vykúpenia a ppd praprom Matky Nebeskej: Ona bude naším milostivým vodcom!

Horsa teda k Panne Marii Cellenskej!

Do videnia!

Dévény-Ujfalú, 24. marca 1905.

Ján Trubinyi,

farár a krajinsky vyslanec.

Jozef Závodsky,
správca fary v Mariatali.

Frant. Gratzler,
farár v Lábu.

Oznam.

S týmto všetkým dobrodincom chudoby a priateľom ľudu dávam na vedomie, že ešte vždy s vďačným srdcom príjmem láskavé príhlasy o knižočky «*Tridsaťročné jubiléum farárskeho úradovania*» a na «*Odrobinky svädby kánigalilejskej*», ktoré obetoval čo milodar na kostol lutišský náš známy dobrodinca chudoby, pán páter Zaosek. Cena je dľa možnosti ale aspoň 40 halierov. Chudobní moji farníci každú nedeľu modlia sa za všetkých dobrodinco, ktorí sú im na pomoc pri stavaní a sriadení nového kostola.

V Lutišiach, dňa 28. febr. 1905. Ostat. pošta Ó-Besztercze, Trencsén m.

S hlbokou úctou sa značím a odporúčam

Ján Greben, farár.

Alexander Lichtmann, krajčírsky majster mužský, aby uhorský priemysel v najväčšom obore rozšíril v dielni jeho pre mužské odevy shotovuje z vlnenných štofov najlepšej jakosti uplné odevy pre mužských moderného úhladného vystrojenia za päťadvadsať korún, v čiernych, tmavosvetlých a popoľavých farbách. Objednania na vidiek provodzujú sa s najprísnejšou obozretnosťou. Ako mieru dostačí udat šírku prs, dĺžku rukávov a nohavic. Dielňa mužských odevov Alexander Lichtmann, Budapest, VII/B., Rottenbiller-u. 4/b I. em.

***

Pán Eugen V. Feller lekárnik píše nasledovne: Z nesčíselných oznamov v kalendároch a vo všeliakých novinách veľmi ťažko padne človeku odhodlať sa ku jakému liečivému domácemu prostriedku. Tým radostnejší je teda ten chýr, že viacej než 65.000 ľudí, čo Fellerov Elsa-Fluid potrebovali proti lámke, klaníu, neuveriteľne lieči zmeravenie, influenzu, hlavové krče atď., odstráni popáleniny, horúčku atď., zmierni kašeľ, boľasti gágora, nedostiziteľným účinkom je pri ranách, boleniu hlavy a zubov, žalúdkovú nemoc, koliku, trhanie, zimnicu, reuma, bezsennosti, závratoch, zbieraninách atď.

ho s účinkom užívajú. To je presvedčené, že tento domáci liek od nevypočítateľných nemocí ochráni človeka, dnes si už cestu kliesni na všetky, to dokazuje tá okolnosť, že Fellerov Elsa-Fluid dnes už takrečeno na svete vo všetkých ľuďmi obývaných krajoch užívajú. 12 malých alebo 6 duplovaných flášiek Fellerovho Elsa-Fluidu za 5 korún franko zašle dorábatel Eugen V. Feller, lekárnik Stubici, Templom-utca 18. szám (záhrebská stolica). — Varujme sa napodobnenín! Pred padelaninami, ako na pr. Luisa-Fluid alebo Kräutergeist, Gold-Else-Fluid, Inda-Fluid, Svjetovi-Fluid, atď.

DOPISY.

Hradišť.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel actený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kreslane» uverejniť.

K veľkej radosti nám všetkým obyvatelom obci Hradišť, milovaného nášho pána farára *Jakuba Müllera*, jeho eminencia pán kardinál a prímás, vymenoval za okresného dekana. Vymenovanie toto v celom okolí veľkú radosť spôsobilo, najväčšiu ale nám; jeho oddaným cirkevníkom a uprimným ctiteľom. A aby sme našu radosť aj zovnútorne na javo dali, shromaždili sme sa všetci, skutočne len chorý ostali doma, dňa 26. marca, večer pred domom nášho pána ryhtára, aby sme nášho novovymenovaného pána dekana, na znak našej úcty, fakedzugom prekvapili. Odtiaľto pohol sa jak 800 osôb počítajúci sprievod. Nemlúvniatka neratajúc, a veru aj tieto sa ozívali z chrbtov materských. Popredku niesol jedon mládenec zástavu a pri ňom kráčaly dve dievky. Za nimi traja mládenci, ustavične rachtle púšťajúc, potom školské dietky s lampionami, zas mládenci a panny; po týchto kráčali ohňohasiči s faklami, za týmato však počet obyvateľov obojeho pohlavia. Po predku s pánom ryhtárom a výborom.

Niet takého človeka u nás, ktorý by v obci našej takúto krásnu a radostnú slávnosť bol dakedy videl. Prijdúc pred faru, velebný náš pán dekan nás už vyzerali, a keď sa ľud na dvore umiestnil, náš učiteľ *Viktor Janda*, v mene celej obce predniesol peknú a srdečnú pozdravnú reč, načo nás novovymenovaný pán dekan sa nám srdečne poďakovali, prisľubiac nám, že pred oltárom Božím na nás pamätať budú.

V mene školských dietok privítalo p. dekana jedno dievča, prajúc mu šťastie a dlhé blahé roky. V tom najpeknejšom poriadku a srdciach plní radosti, pobierali sme sa na odpočinok.

Pán Boh daj, by sme nášho milovaného p. dekana, ktorý už 38 rokov ako farár nás spravoval a riadil, mnohé roky ešte medzi nami v tomto novom úrade uvítať mohli.

Martin Vulgan, občan hradišťský.

Odkazy redakcie.

P. St. Privigye. Odpustite, dnes sme nemali miesta k uverejneniu vášho článku.

V. M. Zsolna. Dopis príde budúce.

K. V. Podluzsány. Poctite nás zdarilými lež kratšími dopismi.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 19·95-20·70, peštianska K 19·95-20·50, belehradská K. 19·95—20·55, banátska (77 kilogramová) K. 19·75—20·55. — *Raž*: K. 15·15—15·65. — *Jačmeň* na krm K. 14·25—14·90. — *Ovos*: prvotriedny 14·60—15·00, druhotriedny 14·40—14·60. — *Kukurica*: K. 15·55-15·75
Repica: K. 22·50—23·00. — *Prosó*: K. —. —.

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	31·00	30·20	29·40	28·60	27·80	26·80	26·00
		č.	7	7½	8		
		K.	25·80	22·00	15·20		

Otruby: K. 13·20, hrubé K. 13·20.

Datelinové semä: lucerna K. 10·00 do 100·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 10·00—11·00, žlté K. 9·00-10·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 26·00—26·50, tmavý K. 18·00-19·00, drobný K. 26·50-28·00, tarkavý K. —. —.

Hrach: K. 31·00—41·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 38·00-40·00. — *Konopné semä*: K. 27·75—28·00. — *Lanové semä*: prima K. 18·00—19·00. — *Rasca*: K. 62·00—64·00. — *Mak*: sivý K. 56·00—58·00, modrý K. 52·00—54·00. — *Ladník*: K. 14·00 do 15·50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 83·00—84·00, kockový K. 85·00—86·00, kandis biely K. 82·00, žltý K. 82·00 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 92·00 ruský (***) K. 87·00 za 100 kgr.

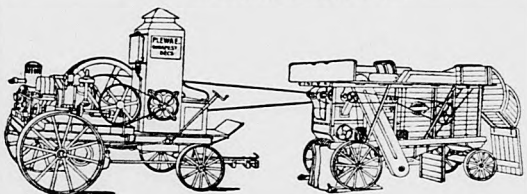
Lekvár: srbský (1904) K. 23·00—87·00, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24·00 do 25·00 srbské (80—85 kus.) K. 26·00—26·50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 128·00 do 129·00.

B. DÉNES — BUDAPEST — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad *Brauner a Klasek* nástupca meriča *E. Plewa* cis. a kral. privilegovaného dielne *Strojov. a Motorov.*

dĺa 1905. modelu shotovomé **BENZIN-, GÁZ- a PARNÉ-**

MOTORE

2—100 HP. Benzin-Lokomobile 2—20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každej veľkosti dĺa sily kónskéja za každú hodinu s úšporovaním 2—3 halierov chodných utrov. Lacné ceny a príjemné podmienky platenia.

Cenník zdarma.

Poriadní zástupcovia prijímajú sa na vidiek.

Chudobným kostolom Odporúčania, obrázkové cenniky zdarma!
 všetky kostolné náradia ako druhé firmy!
 lífruje o 100% lacnej

Prvá rakúska špeciálna cis. a kral. dvorná dieľňa

JOSEF NESKUDLA

V HOLOMÚCI.

Lifruje: *uplný skvostný ornát*, z najťažšieho francuského moáru, alebo z hodbabného aksamietu, prosredné čiastky 990/1000 čiastek obsahu čistého zlata. Ručné vyšívanie, znížená cenna 1000 K. — *Sviatočný ornát úplny*, prosredné čiastky hodbabom bohato vyšívané, kraje z duplovaného damastu 600 K. — *Jedon ornát* celkom z hodbabu, prosredné čiastky zlato žlte vyšívané, s najfajnejšími hodbabnými okrajky 300 Korún.

Najlacnejší prameň objednania v Rakúsko Uhorsku.

Každá Gazdina môže byť píšná na svoju kávu!

Kathreiner Kneipp sladová káva
 tam, kde kávu pijú, ne-môže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte tuto kávu vždy v zatvorených bálíkoch známkou »Kathreiner«, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

Telegram!

Sukne lodénové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasi­lá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodící se zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen izevratím; nespokojenosť vylou­čena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! **Vzorky zdarma franco!**

BRAVY^{ho} M^{ariaceliské} žalúdkové kvapky

sú všeobecne odporúčané pre ich otužujúci a posilňujúci účinkovanie na tráviacu ústrojnosť: pri nechutik jedlu, tráviacich zmatkoch a iných žalúdkových neduhoch.

V apatiékach výlúčné

Brády-bo žalúdkové kvapky žiadajme

Josef Török apatekár v Budapešti.

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ **alebo** „Klúc“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. **Bez**
akýchkoľvek škodlivých čiasok!

Vsade k dostaniu! * **Vsade k dostaniu!**

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme, aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známok.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôš generála Devetta

Ceny kôš generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.) Pravá novota! Vyznačená koša zfhajúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladívko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopísniči.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

jedného riadneho kosca, vykovaná a vy­probovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Cestou licilácie

pošťastilo sa nám väčšiu zásobu fajnových štov na mužsky odev za veľmi lacnu cenu kúpiť, kroz čo sme v tom príjemnom stave, že pokúď trva táto ločná zásoba fajnových štov na odev pre mužských na vidiek doposielaf môžem úplný mussky odev dla miery chotoveny za **25 korún** v najlepšej jakosti, černého, tmavosvetlého barnavého vlnenného súkna v elegantnom vyhotovení, a vkusného strihu sa za 4—5 dni a doposielaju sa s poštovou dobievkou za **25 korún**. Objednania na vidiek provodzuju sa s najpriskejšou obozretnostou. Ku miere dostatočné je udat šírku prs a dĺžku nohavíc, môžu sa aj obnosené šaty na úkažku poslat. Muštry neposielame pre veľké útraty.

Aleksander Lichtmann

kvajčirsky majster mužsky Budapest, VII., Rottenbiller-u. 4/B.

Povodné Roskopf-double zlaté savonnet-Anker Remontoir hodinky

su tie najnovšie Roskopf hodinky. Tieto hodinky maju viborny a garantovany preciz anker stroj, su duplavano kryté s 3 násobnou double zlatou pokryvkou so strunou. Double zlato je zlatu zcela podobné a zlatovu podobnostftu nikdy neztrati. Tieto hodinky obdivuju vobec ľudia pre jejich skvostné vystrojenie a su od pravého zlata nie k rozoznaniu. Cena **zl. 5.—K.** K tomu vedná duplovaná double zlatá retiazka

pre pánov **zl. 1.50.** Ku každým hodinkám priložené je pismo záruky na 3 roky. Rozposiela len s poštovou dobiek.

Josef Spiering, Wien, I., Postg. 2—3.

Na millions siahajúca nemožnosť platenia

k tomu prinútilo fabrikantov na štoffy, aby nakopený tovar, než by ho snáď nespohľadlive platiaci borgovali, ra dšej so značným spustením na cene jeho za hotové peniaze širšiemu obecenstvu k službám prepustili. Na prevedenie tejto akcie podobral sa

Országos Posttókiviteli Áruház

Budapest, VIII., Rottenbiller-utca 1.

Na vidiek rozposiela poštovou dobievkou na jeden mužský oblek 3 metre jemného čierneho, tmavo-modrého, šedého alebo barnavého štoffu alebo kammgarn **len za 5 zl.** Odporúčame k objednávkam, lebo hotovosť, ako sa to predvída, nebude dlho trvať. V zorky pre veľký obeh neposielala.

Zachovanie zdravého

ŽALÚDKA

spocívá hlavne na zachovaní, podporovaní a upravení dobrého trávení a odstranení škodlive zapecenia. Osvedčeným domácim prostriedkom z účinných bylinných latek pečlive pripravovým, ktoré uživaním podporujú a upravujú trávenie, chuti k jedlu povzbuzuje a mierne, bezbolostne precistenie pôsobí a tak známé následky nestriednosti, pochybené diety, nastudene a neprijemné zapecenie stolice na pr. záhu, nadpnutie, tvorenie sa prezbytočnéj kyseliny, krčvitej bolesti zmierňuje a odstraňuje, jest Dra Rosi balsám pre žalúdok z lekárne B. Fragnera v. Prahe. 1/2 flaša 1 kor., 1 flaša 2 kor.

VÝSTRAHA! Všetky časti obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad v lekárni:

B. FRAGNER, c. a kr. dvor. dodovateľ

„u černého orla“, PRAHA, Malá Strana čis. 203,

roh Nerudovej ulice.

Objednávky poštou vyrzuji se obratem.

Proti predeslání K 2.56 zasílá sa veľká flaša, proti K 1.50 malá flaša frankov. na všetky stanice Rakúska Uhorska.

Sklady v lékarnách celého Rakúska. Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. I.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mákké, jak páper 18 kor.— 24 kor. Biele ako snáh mákké ak páper, driapané 30 kor.— 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene nie a nazpät prijaeje pod touti výnimkou dovotenej jesti sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikť Sachsel, Lobež 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Na 6 mesiacov

pošlem **Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir** vreckové hodinky poštovou dobierkou za **2 zl.**

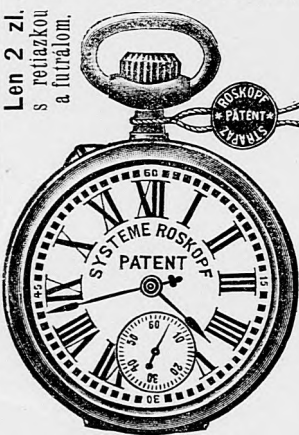
na dobieрку. Pri objednávke 3 kusov kus za 3 zl. 40 kr., obraz alebo vidiek o 15 kr. viac, zavazujem sa, na žiadost' behom 6 mesiac. peniaze nazpät vrátiť. Ku každým hodinkám retiazka a ozdoba zdarma.

Najlepšie a najlacnejšie hodinky ku prácam. 10.000 kusov s najlepším uspokojením je v úžitku. Za dobre chodenie 3 ročná písomná záruka. — Jediný rozsielateľ poštovou dobierkou je výlučne I. V. A. z hlavného skladu Roskopf hodinkovej fabríky **LEO LATEINER, Wien, I. Okr., Wollzeile 17—42.** Mój cennik, ktorý viac než 500 vyobrazení obsahuje, rozličných hodin zlatých a strieborných predmetov, na žiadost' zdarma a franko zaslem. II.

Na 6 mesačnú próbu

pošlem každému svetochnré, jedine opravdovné

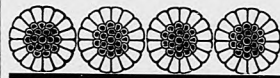
Len 2 zl. s retiazkou a futrálom.

Roskopf-systémové Patent-Anker Remontoir-hodinky

s povodnou plombou, otvárajúcim vrchnákom ktoré za 36 hodin len jeden ráz treha natiahnúť, majuemálovy ciferník a čiernu imit. ocelovu lebo niklovú schránku. Zavazujem sa zeich v 6 mesiacoch nazpät prijmem a peniaze bez vsetkejsrážky navratim. Tisice uznávajucich listov dokazuje upot rebiteľnu svetovú

chýrečnost mojih Roskopfhodinók. **3 ročná písobná záruka.** — Póvodne fabričné ceny s retiazkou a futrálom: 1 kus 2 zl., s duplovaným vrchnákom 3 zl., 40 kr. S podobiznou Jeho Veličenstva kráľa alebo Piusa X. pápeža, uhorskou korunou, pekným polovníckym alebo krajovým obrazom o 10 krov drahsie. — Rozposielanie na dobieрку vybavuje hlavný sklad Roskopf-hodinárskej fabríky. **Max Böhnel hodinár, Wien, IV., Margarethenstrasse 38.** dodavateľ c. a kr. štátnych úradníkov. Vyznačeny r. 1904. v Paríži Grand Prix a veľkou zlatou medailon. Najväčšia a najstaršia firma Založená r. 1840. Ponevač jedine ja mám hlavný sklad na opravdivé Roskopf-systémové Patent-Anker-Remontoir-hodinky, tak sú len moje hodinky opravdivý dorobok, ktorú okolnost tisícami uznávajúcimi listami viem dokázaf. Dalej dávam na známost že som hodinársky majster a nie odkurec. Ziadajte si najnovsi moj cennik, ktorý obsahuje 1000 vyobrazení hodínových a rozličného zlatého a strieborného tovaru fabričnymi cenami. Tento cennik zdarma rozposielam

Oznamy * *

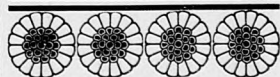
* * prijima

administracia

„Krest'an“

Budapest,

Szentkirályi-ulica 28

1905.

April

1	S.	Hugona bp.
2	N.	Lactare
3	P.	Richarda
4	U.	Izidora m.
5	S.	Viuc. Ferr.
6	S.	Celestin
7	P.	Epifana
8	S.	Dionysa
9	N.	Judica
10	P.	Ezechiela
11	U.	Leva pp.
12	S.	Julo b.
13	S.	Hermeneg.
14	P.	Bolast P. M.
15	S.	Anastázia
16	N.	Palmarum
17	P.	Anicet pp.
18	U.	Apollonia
19	S.	Timen
20	S.	Zel. stvrt.
21	P.	Vel'ký ptat.
22	S.	Vel'ká sob.
23	N.	Vel'ká ned.
24	P.	Vel'ký pon.
25	U.	Marek ev.
26	S.	Kleta a Mar.
27	S.	Zita p.
28	P.	Vitála a Val.
29	S.	Petra m.
30	N.	Quasimodo

Máj

1	P.	Filip. a Jak.
2	U.	Atanáz
3	S.	Nál. sv. kr.
4	Z.	Floriána
5	P.	V. Piusa
6	S.	Jána z P.
7	N.	Misericord.
8	P.	Mich. arch.
9	U.	Rehora Naz.
10	S.	Antonina
11	S.	Mammerta
12	P.	Pankrác m.
13	S.	Servác bp.
14	N.	Jozefa ochr.
15	P.	Izidor m.
16	U.	Jána z Nep.
17	S.	Paškála m.
18	S.	Erich m.
19	P.	Ivó v.
20	S.	Bernardin
21	N.	Cantate
22	P.	Julia p.
23	U.	Dezidera b.
24	S.	Mar. P. P. K.
25	S.	Urban pp.
26	P.	Filip Ned.
27	S.	Magdalena
28	N.	Rogate
29	P.	Maksim
30	U.	Feliks
31	S.	Petronella

Júni

1	S.	Vstup Kr. P.
2	P.	Erazmus
3	S.	Paula p.
4	N.	Exaudi
5	P.	Bonifác
6	U.	Norbert
7	S.	Robert
8	S.	Medard bp.
9	P.	Prim. a Fel.
10	S.	Marita kr.
11	N.	Sv. Duch.
12	P.	Sv. dus. p.
13	U.	Anton Pad.
14	S.	Vazul V.
15	S.	Vid. Kresc.
16	P.	Frant. Reg.
17	S.	Rajner
18	N.	Najsv. Troj.
19	P.	Gerv. a Prot.
20	U.	Silver pp.
21	S.	Aljoza Gonz.
22	S.	Boz. Tela
23	P.	Edinrid
24	S.	Ján Krst.
25	N.	Viliama
26	P.	Ján a Pav.
27	U.	Ladisl. kr.
28	S.	Ireneus
29	S.	Petr. a Pav.
30	P.	Jež. Srdce

Na dobré zdravie!

Zdravie!

Mnohokrát vidíme bohatých, ktorým závidí celý svet, doma však stoná a ponosujú sa, bo im chýba zdravie. Vzdr tomu ľudia najmenej dávajú pozor na zdravie. Človek vôbec len vtedy váži si zdravie, keď on prišiel.

Drahý čitateľ! Ako dobrý gazda vždy svedomite obrába rolu svoju, aby mu čím lepšej úrody doniesla, tak by aj rozumný človek vždy pečlivo bdel mal nad svojim zdravím a dobrý, posilňujúci a občerstvujúci liek vždy by mal po ruke mať, a z času na čas ho potrebovať aj keď je zdravý, bo je to múdrejšie k udržaniu zdravia málo peňazi obetovať, ako utratené zdravie nesmiernymi bolesťami a obeťami chcieť si nahradiť. Pomyslite si len na hrozné bolesti a trápenia, ktoré trpia ľudia na prsá, na žalúdok, na lámku, dychavicu, krče, lúpanie, klopanie srdca, kašeľ atď. Kolké bolesti zapričínuje nám bolenie zudov, alebo hlavy. Či by človek nemal byť povďačným, keby si vedel pomôť proti týmto trápeniam? Buďte teda milí čitatelia obozretní, a už zavčasu dávajte pozor na vaše zdravie. Hlavná vec je, dobrý liek domáci vždy pri ruke mať, a potrebovať ho k udržaniu zdravia a k zastaveniu veľkých bolesti. Takýto liek domáci je v prvom rade, ten už tisíckrát pochválne spomenutý Elza Fluid.

Pomiesame-li Elza Fluid s vodou a umývame tým oči, tvár, čelo, sluchy vtedy upevňuje sa koža hlavy, zrak očí posilňuje sa ako vobec liek tento posilňuje účinkuje na všetky nervy naše. Nezdýchajme a nelamentujme preto nad bolesťami na rukách, nohách, neponosujme sa na lúpanie, klanie, opuchliny, na bolenie zubov, vôbec na bolesti, ktoré zapričínuje nám zmena počasia, prechladnute, ľah povetria, vlhké bydlie, lež potrebujeme Fellerov Elza Fluid a uvidíme, že po krátkom natieraní bolestné údy naše spevnia. Kto každodenne potrebuje Fellerov Elza Fluid ako vodu na usta, toho nikdy zuby nebolia.

Nescielne dopisy nám s vedčia o tom, že Fellerov Elza Fluid utišuje bolesti, ulevuje krče, hojí, nemocné pľúca, rozsádza šlajm, zastavuje dávenie a mdlohy, bolesti, ktoré spôsobia jedlá zkažené, veľmi horúce, alebo veľmi studené utlačuje, zväčšuje chuť k jedeniu a troveme, kašeľ znenšuje, nočné potenie zastavuje. Fellerov Elza Fluid nemá v sebe žiadnej škodlivej látky a mnohí ľudia nevedia dosť prenachváliť jeho pôsobenie, keď ho vodou smiešajú a to potom ako vodu na rany potrebujú, bo nič nezastavuje tak chytré bolesti zmrzlých alebo pri mnohom chodení poranených nôh nič tak istotne neutlačuje potenie nôh, ani nič tak chytré nehóji svetlé flaky, spôsobené pádom alebo úderom, ako Fellerov Elza Fluid. Liek tento z utrpených údov vyťahuje horúčnosť, prekáža nakazenie, svrbenie a páč.vosť. Ako očisťujúca, okkladková voda na rany hodí sa nadevšetko. Po unávenom chodení, po slabosťach zapričinených trasením srdca, dychavicou, hlavybôlom prospešne účinkuje natieranie Elza Fluidom.

Kde toľko vyznačenia je, v tom môžete i doverovať, nadovšetko, keď vám sdelíme že v Štubici číslo 18 (stolica Záhreb) 60 000 dopisov povďačnosti dostal zo všetkých končín sveta. Žigmund Geresy policajta voditel trupu s Košic nasledujúce píše: Čo familiárny otec 5 týždňov som bol v posteli ležiaci nemocný, na ukrutný srdcový krč som trpel, ťažko som dýchal, obličkové bóle, kašlanie a klanie ma trápili.

Len čosom počal Fellerov Elza-Fluid užívať, už som cítil, že všetky tieto bolesti klesnúť počali a po užívaní dvoch týždňov už som

zas spisbu moju mohol započat. Konečne Karol Palkovits panský uradník z Béla p. p. Ípoly-Pásztó v jeho liste nasledujúce pisal: Pri pilnom a usilovnom potrebovaní Jejich Elza-Fluidu 4 ročná žalúdková nemoc moja prestala. Vrele každému odporúčam ten, a moj dom bez Elza Fluidu nikdy nebude.

Že však aj páni lekáry spokojní sú s Elza-Fluidom, to dokazujú nasledujúce výpovede jednotlivých lekárov ktoré tu uvádzame: Blahorodý pán lekárnik Eugen V. Feller v Štubici, kostolná-ulica číslo 18 (Záhrebská stolica). Na správenie mojes vypusteným Fellerovim Elza-Fluidom veľmi dobré ciele som dočiahol. Nech ráčia mne navedomie dať cenu aj najväčších flaš. Gottlieb Popper cis. a kr. statný doktor, Komatau.

No však milí čitatelia, že takéto výjavy a vyznačenia tých, ktorý Fellerov Elza-Fluid upotrebovali najopravdivejšie dokazujú, že Fellerov Elza-Fluid je najlepší a opravdove vyprobovaný domáci liek. Aby ale milý čitateľa zdravie vaše s upotrebovaním liekom týmto ste si udržali, neomilne potrebné je, aby pri zaopatrení Fellerovho Elza-Fluidu opatrný ste boli a hlavne na achraunu známku aby pozorovali a aby na každej fliaške podpis Feller na nej stál. Ne nehajte sa s ponášajúcimánázovami sa odstrániť, jako napríklad: Luisa-Fluid, Gold Elze-Fluid, Salvátor-Fluid, Horgony-Fluid, Inda-Fluid atď.

Ktomu ešte tento výborný domáci liek je tak lacný jako zriedka nejaký druhý. Je pravda, že menej jako 12 malých alebo 6 dupla fliaš poslať nemožné je, lež zaznačte ti lacné ceny, keď 12 malých alebo 6 dupla fliaš objednáate — tak len 5 korún treba platiť franco a bez všetkých druhých vydavkov, cena 24 malých alebo 12 dupla fliaš je 8 korún 60 hall. Keď 36 malých alebo 18 dupla fliaš objednáajú tak za tieto 12 korún a 40 hallierov treba platiť, 48 malých alebo 24 dupla fliaš cena je 16 korún. Keď ale na príklad viacerý spoju 60 malých alebo 30 dupla fliaš objednáju tomuto cena je len spoju 20 korún. Nuž teda aby tento výborný domáci liek všade bol uvedený a aby si ten aj najchudobnejší človek mohol objednať, ponechané je, že žiadne počtovné utraty a inšie výdavky netreba platiť — keď rovno u Eageny V. Feller v Štubici, Kostolná-ulica 20. (Záhrebská stolica) objednáju, vzacne je do pozoru aj to, že pri každom opakujúcom tuete 1 fliašku Feller Elza Fluidu za darmo dostanú.

V druhom páde upozornit chceme milých čitateľov i na druhý liek domáci Eugena V. Feller a to su jeho znamenité Rhebarbara Elza pilulky k prehnatiu. Tieto Elza pilulky pôsobia isto, a maju preto prednosť nad všetkými pilulkami. Pilulky tieto účinkuju už po niekoľko hodinách, keď príjemno prehánajú, stolicu tvrdú usporaduju chuť k jedeniu zväčšuju, náklonnosť k dáveniu zastavuju, hnusenie pred jedlám: utlačuju, zvlášte príjemno daju sa užívať pri zlom trovení, zdutí, kyslom grgani, záhe a v podobných padoch. Kto riadne užíva tieto Elza pilulky nikdy netrpí na tvrdú stolicu. Napodobnení treba sa však chrániť. 1 trubka = 6 škatuliek tranko a kamkolvek stojí 4 korún.

Upozorňujem ešte ráz, že všetky tieto dôrobky len vtedy su pravé, keď ich objednáme rovno u dorabateľa a list náš adresujeme nasledovne: Eugen V. Feller Štubica číslo 18. (Stolica Záhrebska).

Sklady sú v Budapešti u Török József gyógy-szertára, Király-utca 12. az Dr. Egger «Nádor» gyógy-szertára, Váci-útca 17.

Konečne prajem milím čitateľom mnoho štastia a

NAJLEPŠIEHO ZDRAVIA!

Pláčo Stephaneuma úc. spol. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

1905.

Júli

1	S.	Teobald
2	N.	Jež. Srdce
3	P.	Hyacint muč.
4	U.	Ulricha, Berta
5	S.	Cyriak a Metod
6	S.	Izaiáš pr.
7	P.	Villibald bp.
8	S.	Kilian bp.
9	N.	Anatolia
10	P.	Amalia p.
11	U.	Pius pp. muč.
12	S.	Jána z Galb.
13	S.	Eugen, Marg.
14	P.	Bonaventura
15	S.	Henrik cis.
16	N.	Najsv. Vyč.
17	P.	Aleša v.
18	U.	Arnold bp.
19	S.	Vinc. Paul
20	S.	Eliáš pr.
21	P.	Daniela pr.
22	S.	M. Magdal.
23	N.	Apollinar bp.
24	P.	Kristína muč.
25	U.	Jakuba ap.
26	S.	Anna
27	S.	Fantaleon
28	P.	Innocenc
29	S.	Beatrix muč.
30	N.	Judita muč.
31	P.	Ignácia z Loy.

August

1	U.	Petra v. želez.
2	S.	Alfonz z Lig.
3	S.	Štefan m. nál.
4	P.	Dominika v.
5	S.	P. Mariessaz.
6	N.	Premen P.
7	P.	Kajetan v.
8	U.	Cyriak muč.
9	S.	Romana muč.
10	S.	Vavrin muč.
11	P.	Zuzanna
12	S.	Klára p.
13	N.	Hypolit
14	P.	Eu. ebia kň.
15	U.	Naneb. P. M.
16	S.	Róchus v.
17	S.	Anastáz b. v.
18	P.	Helena cis.
19	S.	Ludwik Tul.
20	N.	Štef. kr. uh.
21	P.	Bernát op. uč.
22	U.	Timóta muc.
23	S.	Filipa z. Ben.
24	S.	Bartolomeja
25	P.	Ludvíka kr.
26	S.	Zefirín pp. m.
27	N.	Jozefa z. Kal.
28	P.	Augustín
29	U.	Št. sv. Jan. K.
30	S.	Roza z Lim.
31	S.	Raimund v.

September

1	P.	Volfgang bp.
2	S.	Justus bp.
3	N.	Anjela str.
4	P.	Rozália p.
5	U.	Justína
6	S.	Zachariáša
7	S.	Reg. p. muč.
8	P.	Narod. P. M.
9	S.	Peter Klaver.
10	N.	Meno P. M.
11	P.	Hyacint muč.
12	U.	Guido v.
13	S.	Amát b. v.
14	S.	Povýšenie
15	P.	Nikomed
16	S.	Edita p.
17	N.	Lambert bp.
18	P.	Joz. Kupert
19	U.	Január muč.
20	S.	Eustach
21	S.	Mat. ap.
22	P.	Móric muč.
23	S.	Tekla p. muc.
24	N.	Gerhard
25	P.	Kleof. uč. en. P.
26	U.	Cyrián
27	S.	Kozm. Demj.
28	S.	Vencel kral.
29	P.	Mich. Arch.
30	P.	Hieronyma